

Kun få dygtige elever vælger den kommunale 10. klasse

10. klasse har de seneste måneder været det måske mest omdiskuterede år i grundskolen. Er 10. klasse god nok? Behøver så mange tage 10. klasse? Kan vi overhovedet bruge den til noget?

For at få mere viden om 10. klasse har DEA i en ny analyse gennemgået karaktererne i de bundne afgangsprøver i 9. klasse, og set på hvordan de fordeler sig, hos dem, der i 2012 valgte at fortsætte i 10. klasse frem for på en ungdomsuddannelse.

Konklusion

Næsten halvdelen af alle eleverne i 9. klasse valgte i 2012 at forsætte i 10. klasse. 10. klasse favner i høj grad dem med middelkarakterer. 57 pct. havde et snit mellem 4 og 8. 22 pct. havde et snit under 4, og 21 pct. havde et snit på 8 eller derover.

Analysen viser endvidere, at 10. klasse i folkeskolen har en overrepræsentation af elever med et snit under 4. Friskolerne har en overrepræsentation af elever med et middel gennemsnit. Og i efterskolernes 10. klasser er elever med et højt karaktergennemsnit overrepræsenteret.

Andelen af elever med høje karakterer, der vælger 10. klasse i et kommunalt tilbud, er markant mindre end på friskoler og efterskoler. Kun 6 pct. af eleverne, der søgte en kommunal 10. klasse i 2012 havde et snit på 8 eller derover.

Undersøgelsens metode

Analysen er blevet til på baggrund af en særkørsel hos UNI•C, der viser andelen med et givent karaktergennemsnit i de bundne prøver til folkeskolens afgangsprøve i 9. klasse i skoleåret 2011/2012. Vi rapporterer gennemsnit i ét enkelt tal – f.eks. 5 – som dækker over dem, der har opnået et karaktergennemsnit mellem 5,00 og 5,99.

Inkluderet i vores undersøgelse er elever i 9. klasse, der i skoleåret 2011/2012 har aflagt mindst fire af de bundne afgangsprøver: dansk, matematik, engelsk, fysik/kemi eller naturfag. Karakteren i dansk orden er ikke inkluderet. Eleverne i vores undersøgelse går på folkeskoler, friskoler, kommunale ungdomsskoler og almindelige efterskoler. Specialklasser og privatister er ikke inkluderet.

Er 10. klasse kun for de fagligt svage?

Næsten halvdelen af alle eleverne i 9. klasse valgte i 2012 at forsætte i 10. klasse. Det gjorde 29.864 elever ud af 62.291 eller 47,9 pct.

Tabel 1 viser, at 10. klasse i høj grad favner dem med middelkarakterer – men også en stor del af både top og bund. En femtedel af eleverne, der vælger 10. klasse har et gennemsnit under 4. Ligeledes har en femtedel et gennemsnit over 8.

Tabel 1: Karakterfordelingen blandt de elever i 9. klasse, som vælger 10. klasse

Gennemsnit	Dårlige Gns < 4	Middelmådige 4 ≤ Gns < 8	Gode 8 ≤ Gns	Total (N)
10. klasse	22,4 %	56,7 %	20,9 %	29.864

Kilde: Egne beregninger på tal fra UNI•C

Tabel 2 viser, at blandt eleverne med et karaktergennemsnit under 4 vælger to tredjedele at forsætte i 10. klasse. Og flere end halvdelen af de elever, som klarer sig middelmådigt i de bundne prøver i folkeskolens afgangsprøve, vælger 10. klasse efterfølgende.

Men det er ikke kun elever, der har brug for at udvikle deres faglige kompetencer, som vælger 10. klasse. Det gør mange af de unge med et karaktergennemsnit over 8 også: 29 pct. vælger at forsætte i 10. klasse, selvom deres karakterer vidner om evner til en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse.

Tabel 2: Andel med hhv. dårlige, middelmådige og gode karaktergennemsnit i 9. klasse, som søger 10. klasse

Gennemsnit	Dårlige Gns < 4	Middelmådige 4 ≤ Gns < 8	Gode 8 ≤ Gns	Total (N)
Andel	66,3 %	55,1 %	29,0 %	47,9 %
Antal	6.682	16.939	6.242	29.864
Total	10.078	30.725	21.488	62.291

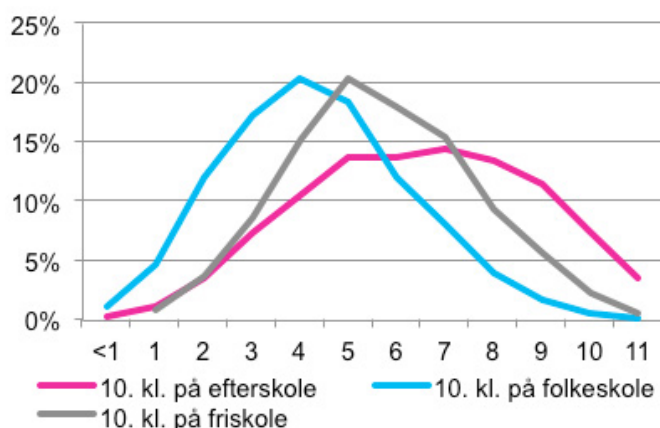
Kilde: Egne beregninger på tal fra UNI•C

Der er forskel på 10. klasse

10. klasse er ikke bare 10. klasse. Eleverne kan vælge mellem 10. klasse i den kommunale folkeskole, på en friskole, på en efterskole eller på en ungdomsskole. Og der er stor forskel på, hvad eleverne i 9. klasse vælger. Figur 1 viser karakterfordelingen blandt dem, som vælger henholdsvis efterskole, folkeskole eller friskole i 10. klasse¹.

10. klasse i folkeskolen har en overrepræsentation af elever med et lavere gennemsnit i de bundne prøver. 10. klasse på friskolerne har en overrepræsentation af elever med et gennemsnit mellem 5 og 8. Og i 10. klasse på efterskolerne er elever med et højt karaktergennemsnit overrepræsenteret.

Figur 1: Søgningen til forskellige typer af 10. klasse fordelt på karaktergennemsnit

Kilde: Egne beregninger på tal fra UNI-C

Note: Uden søgningen til 10. klasse på ungdomsskole

Der er altså en tendens til, at de fagligt svage elever vælger folkeskolen, de middelmådige friskolerne, og de stærke elever vælger efterskolerne. Tabel 3 sætter tal på denne tendens.

Tabel 3: Karakterfordeling blandt de elever i 9. klasse, som vælger 10. klasse

Gennemsnit	Dårlige Gns < 4	Middelmådige $4 \leq \text{Gns} < 8$	Gode $8 \leq \text{Gns}$	Total (N)
Efterskole	12,0 %	52,1 %	35,8 %	13.548
Folkeskole	35,1 %	58,7 %	6,3 %	12.874
Friskole	13,1 %	69,0 %	17,9 %	2.918
10. kl. samlet	22,4 %	56,7 %	20,9 %	29.864

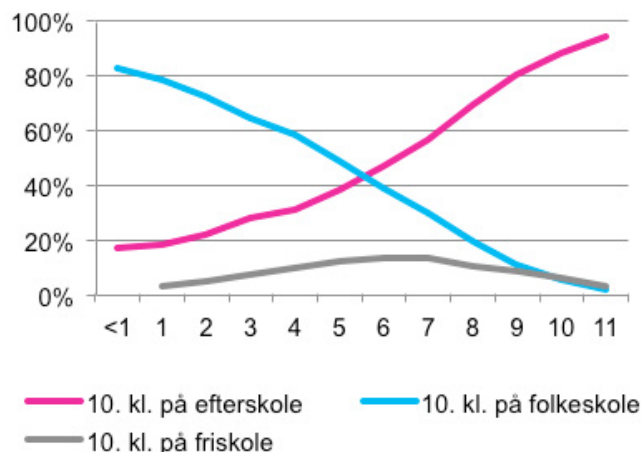
Kilde: Egne beregninger på tal fra UNI-C

Note: Uden søgningen til 10. klasse på ungdomsskole

Dygtige elever tager på efterskole

Figur 2 viser søgningen til de forskellige typer 10. klasser inden for hvert karaktergennemsnitsspænd. Her er det tydeligt, at dem med høje karakterer vælger efterskolerne, og dem med lavere karaktergennemsnit vælger folkeskolen.

Figur 2: Søgningen til de forskellige 10. klasser fordelt på karaktergennemsnit

Kilde: Egne beregninger på tal fra UNI-C

Note: Kun elever i 9. klasse, som har søgt 10. klasse

10. klasse skal styrkes

Vores analyse viser, at 10. klasse er populært, og at 10. klasse bliver brugt til flere forskellige formål.

Vi ved fra evalueringer foretaget af bl.a. EVA, at eleverne med dårlige karakterer, der vælger 10. klasse i den kommunale folkeskole, udvikler sig fagligt i løbet af det 10. år. Sådan som 10. klasse også er tænkt i folkeskoleloven.

Vi ved også, at der findes en såkaldt kammeratskabs-effekt blandt skoleelever, så de dygtige elever styrker de mindre dygtige. Derfor vil det være oplagt at tænke denne effekt mere ind i 10. klassetilbuddene.

Hvordan kan de dygtige, som altså hovedsageligt går på efterskolerne, og de knap så dygtige i højere grad lære sammen? Kan man f.eks. styrke samspillet og samarbejdet mellem den kommunale folkeskole og efterskolerne?

Under alle omstændigheder mener DEA, at der er grund til at bevare og måske oven i købet styrke den kommunale 10. klasse, bl.a. fordi det for en lang række unge, hvis forældre ikke har råd til at sende dem på efterskole, er det eneste alternativ til en ungdomsuddannelse, som flertallet næppe er parate til.

For yderligere information kontakt
Konsulent Karina Fredenslund Ramsløv
Mob: 2254 2364
kr@dea.nu

¹ Ungdomsskoler er udeladt, fordi de udgør en meget lille del af alle 10. klasser – 1.8 pct.